

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 13. De modis concedendi indulgentias,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78322)

reatum pœnæ æternæ condonetur: cur negabitur (non obstant quod orationes vel alia pia opera, quæ ad tales indulgentias lucrandas iniunguntur, sint modica) condonare iustificatis certam pœnam, adhuc ipsorum peccatis præteritis debitam.

135

Quod si ex ea liberalitate aliqui capiant occasionem dissolute vivendi, vel reuocentur ab agenda pœnitentia, non est Pontificum culpa; sed talium malicia: vel concionatorum, aliorumve qui eiusmodi indulgentias promulgant, negligentia: lum non admonent eas nihil prodesse perseverantibus in peccato mortali; à quo exiisse non sunt putandi qui vitam in eo ducere, nec pœnitentiam per quam deferatur, agere volunt. Dicentibus autem hæreticis ridiculas esse tales indulgentias, cum aditum in cœlum faciant adeo facilem. Respondendum est, multo magis ridiculum esse quod illi dicunt sola persuasione, qua quis firmiter credit sibi remissa esse peccata per Christi merita, ipsum ita liberari ab omni culpæ & pœnæ reatu, vt nihil ei superfit quo impediat ab ingressu regni cœlorum. Ea enim ratione peccatori inimicoque Dei, multo faciliorem faciunt viam in cœlum, quam nos faciamus iustificato & in Dei gratia restituito. Calumniantibus verò, interdum indulgentias dari pro certa pecuniâ summa; si que dantes incurrere in peccatum illius cui dictum est *Actorum* 8. Pecunia tua tecum sit in perditionem; quoniam existit mali donum Dei pecuniâ possideri:] occurrendum est secundum Ecclesiæ institutum talem pecuniam nunquam exigi; vt quasi negotiatione quadam, emeretur peccatorum remissio: sed vt largitione elemosinæ ad aliquem bonum finem relata, suppeteret causa idonea dispensandi per indulgentiam ex thesauro Ecclesiæ. Quod si abusus aliqui per pastores irreperint, eos damnat Ecclesia, vt videre est in decreto De indulgent. sess. 25. Concilij Trident. sicut & indiscretas indulgentias promulgari sub pœna peccati mortalis prohibet per *Clement. i. De priuileg. 8. Quibus etiam.*

CAPVT XIII.

De modis concedendi indulgentias.

SUMMARIUM.

- 136 Pœna grauius, quæ grauiori peccati respondet, est tum intensio- nis, tum extensio- nis.
- 137 Grauius intensio- nis magis conuenit pœnæ luende in purgatorio, quam grauius extensio- nis: non item luende in hac vita.
- 138 Per indulgentiam remittitur pœna peccatis debita, non solum vt taxata à Confessorio vel à canonibus Ecclesiasticis: sed etiam vt à diuina iustitia.
- 139 Solum Deo notum est quanta extensio- nis esse debeat pœna pro peccatis luenda in hac vita: sicut & quanta intensio- nis sit futura in purgatorio.
- 140 Indulgentia aliquot annorum, quomodo sit accipienda.
- 141 Distinctio indulgentia in plenam, plenariam, & plenissimam, quomodo sit accipienda.
- 142 Concessio indulgentia est strictè interpretanda.
- 143 Indulgentia plena seu plenaria quenam sit.
- 144 Quæ plenior, & quæ plenissima.
- 145 Corollaria ex precedentibus deducta.
- 146 Indulgentia in forma iubilæi quid amplius habeat, quam alia plenissima: & quid iubilæi nomine significetur.
- 147 Ne quidem plenissima indulgentia uiuat in foro externo.
- 148 Tres modi concedendi indulgentiam, relaxando tantum partem pœnæ.
- 149 Quomodo sit accipiendum, quod simul cum plena, datur aliquot dierum indulgentia.
- 150 Indulgentia data absolute & sine restrictione, comprehendit pœnam iniungendas quam iniunctas in Sacramentali confessione.
- 151 Documentum utile pro parante se ad lucrandas indulgentias.
- 152 Indulgentia datur tum uiuis tum mortuis, sed illi per modum absolutionis, & his per modum suffragij.
- 153 Indulgentia quedam à Papa immediate datur, & quedam mandatur dari per alium.
- 154 Indulgentia quedam datur cum determinatione ad certum tem-

pus vel locum: & quedam sine ea determinatione.

- 155 Perennis ac longi temporis indulgentia lucrificari potest pluries, alia tantum semel.
- 156 De indulgentia concessa pro articulo mortis.
- 157 Ratio exequendi ministerium commissum indulgentiam concedendi in articulo mortis.
- 158 Indulgentia qua sit duratio.
- 159 Duratio indulgentia que nec data est cum limitatione temporis, nec expresse in perpetuum.
- 160 Regula Cancellarie eam limitantes.
- 161 Indulgentia etiam in perpetuum concessa, per reuocationem cessare potest.
- 162 Pro arbitrio potest ab habente potestatem talis reuocatio fieri valide, imò & licite, nisi obfuerit scandalum, aut promissio facta in contrarium, aut animarum notabile detrimentum.
- 163 Non ante nocet reuocatio, quam venerit in notitiam eorum, qui ipsam indulgentiam gaudebant.
- 164 Iudicium faciendum de reuocatione & suspensione indulgentia.
- 165 Duratio indulgentia non requirit durationem cause, propter quæ concessa est.

Prescriptus quidem est à Christo modus quo peccata mortalia debeant Ecclesiæ ministris remitti, nempe Sacramentorum administratio: non item modus quo dum legitima adest causa, relaxari debeant temporales pœnæ, quibus post eam remissionem adhuc plerique manent obnoxij, sed relictus est determinationi eiusdem Ecclesiæ: quæ non vnum sed plures vsurpat.

Notanda ad alium modorum intelligentiam.

SECTIO PRIOR.

Ad eos autem intelligendos notandum est primò: pœnam peccato debitam ita ei correspondere, vt quod sceleratius committitur, seuerius puniatur. 24. q. 1. cap. Non afferamus: sitque secundum mensuram delicti plagatum modus *Deut. 25.*] & quantum quis se glorificauit & in deliciis fuit, tantum detur illi tormentum & luctum *Apoc. 18.*] & in carcerem à iudice missus, non exeat inde donec reddat vltimum quadrantum, *Matth. 5.*] S' que fieri, vt ea ipsa pœna suam habeat quantitatem; tum intensio- nis, quæ secundum grauitatem illius: tum extensio- nis, quæ secundum malum aut minus tempus quo durat, attenditur. Quam quantitatem necesse non est æqualiter esse vt utriusque modi: sed siue maior sit intensio- nis, quam extensio- nis, siue contra: sufficit vtroque illo modo coniunctam eam correspondere peccati grauitati.

Notandum est secundò: consentaneum esse sentire pœnam temporalem alicui peccato correspondentem, quatenus luitur in purgatorio, magnitudinem suam habere magis secundum intensio- nem, quam secundum extensio- nem: quatenus verò luitur in hoc mundo magis habere secundum extensio- nem quam secundum intensio- nem, id est, magis secundum durationem, quam secundum acerbitatem: quia homo in hoc mundo debet vitam suam temporalem conferuare, & operibus eam necessariis vacare: multum verò intentas pœnitentia, nocet temporali vitæ, nec permittit ad opera necessaria attendere.

Accedit quod extensio- nis pœnitentiæ, magis quam intensio- nis inducatur homo ad bene operandum: quod illi solempne, perpetuumque esse debet in hoc mundo. In purgatorio autem conuenit pœnam acerbiorem esse, quam diuturniorem: quia locus est satisfaciendi, in quo anima subiicitur rigori diuinæ iustitiæ, purgaturque (vt habet bulla Eugenij quarti, qua continetur Sacramentorum doctrina, in Concilio Florent.) à peccatorum reliquiis: quò nitidè, ad nitidissimam Dei præsentiam & visionem admittatur. Quæ præsentia, illam, *Dei amicam*, longiore tempore privari; minus conuenit, quam breuiori tempore torqueri pœna acerbiore.

Notandum est tertio, quod ex D. Thom. & Alberto magno habet D. Antonius 1. parte tit. 10. cap. 3. § 3. indulgentiam remittere non solum temporalem pœnam taxatam à Confessorio vel à Canone Ecclesiastico: sed etiam taxatam à diuina iustitia. Quod idem vult Scotus in 4. distinct. 21. quest. 2. art. 1. concludit cum ait indulgentiam tantum valere, non solum in

foro Ecclesie, sed etiam apud Deum, quantum sonat; ita ut æquivalenter ei quod sonat, liberet non solum ab obligatione implendi pœnitentiam à ministro Ecclesie impostam; sed etiam à pœna purgatorij. Quod idem patet ex supra memorata bulla Leonis decimi: in qua statuitur debere (sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Romano Pontifici referuata) ab omnibus teneri & prædicari: omnes qui veraciter indulgentias legitime in Ecclesia concessas fuerint consecuti: à tanta temporali pœna secundum diuinam iustitiam pro peccatis actualibus suis debita liberati, quanta concessa & quæ sit indulgentiæ æquiualeat. Confirmatur etiam ex eo, quod ad clausas regni cælorum, Ecclesie concessas à Christo, spectet tollere peccatum ex omni parte, quæ impedit ingressum in cælum: cum absolute dictum sit, Quodcumque solueris super terram, erit solutum: & in cælis; & quorum remiseris peccata remittantur eis. Impeditur autem ingressus, ut per alia, sic per pœnas temporales culpam remissa pro peccatis secundum diuinam iustitiam debitas: ut ostendunt omnia argumenta quibus doctrina Catholica de purgatorio (quæ conuicta illo fundamento sublati) propugnatur aduersus hæreticos: quæ videri possunt apud Bellarm. in *tomo 1. controversia 6. lib. 1.*

Notandum est, quod ut soli Deo notum est in particulari, quantum pœnæ temporalis in purgatorio luendæ secundum diuinam iustitiam debeatur cuique peccato; ita eisdem soli notum esse, quam diuturna huius vitæ pœna requiratur ad illam æquivalenter compensandam: nihilominus Sanctos patres edidisse Canones quibus certæ durationis pœnitentiæ, pro certis peccatis prescripserunt, quas probabiliter existimauerunt sufficere pro pœnis quæ eisdem peccatis secundum iustitiam diuinam deberentur; aut si forte non sufficerent, id quod deesse remitteretur in reconciliatione pœnitentiæ.

Quæ cum ita sint duo statuuntur. Alterum est, quando aliquot annorum indulgentia conceditur, tantum pœnæ purgatorij condonari eam lucranti, quantum per totidem annorum pœnitentiam in hac vita peractam, condonatum fuisset. Quod ex Innocentio *ad cap. Quod autem de pœnitentiæ & remiss. & Palud. in 4. distinct. 20. quaest. 4. art. 2.* communiter receptum esse ait Nauarr. in *comment. de indulgent. notab. 11. num. 3.* Alterum est, non esse quod quis offendatur indulgentiis quæ dantur centum, aut mille aut plurimum annorum, eo quod non soleat vita hominis esse tam longa. Nam ex sic sunt accipiendæ, ut per illas relaxetur tantum pœnæ purgatorij peccatis, secundum diuinam iustitiam debita; & quantum à pœnitente in hoc mundo redimeretur agendo pœnitentiam centum, aut mille aut plurimum annorum, si tam diu viueret. Quod nihil absurdi continere patet: quia cum per aliquos canones admoneamur pro vnoquoque mortali peccato si graue sit, imponendam esse pœnitentiam septem annorum, si grauius decem annorum: si demum grauissimum quindecim annorum, ac etiam totius vitæ, ut ea correspondeat pœnæ purgatorij, talibus peccatis secundum diuinam iustitiam debita; manifestum est fieri posse, ut quis egeat huius vitæ pœnitentiæ centum, mille, ac etiam plurimum annorum; sicut fieri potest ut centies vel millies, ac etiam sæpius se peccatis eiusmodi contaminauerit in vita sua.

Primus modus concedendi indulgentiam: nempe relaxando totam pœnam.

SECTIO II.

His ita positis facile est intelligere quod cum varij sint modi concedendi indulgentias, primam & præcipuam varietatem illorum in hoc consistere; quod talis concessio sit nonnunquam relaxando totam pœnam, quam quis secundum iustitiam diuinam luere debet in purgatorio pro omnibus suis peccatis: nonnunquam verò partem tantum aliquam eiusmodi pœnæ remittendo: saltem per se; quoad quia potest accedere ut indulgentia quæ conceditur quadraginta, verbi gratia, aut centum annorum, sufficiat alicui ad ipsum liberandum ab omni purgatorij pœna peccatis suis debita.

Cæterum quod Sotus ait in *cit. art. 1. col. ansepen.* priore modo concessam indulgentiam dici indifferentem tum plenam

tum pleniorum, tum plenissimam, Nauarr. in *comment. de indulgent. notab. 9.* reicit: non quidem approbando differentiam quam Sotus ipse refert Adrianum & Summistas dare: sed aliam assignando; nimirum quod plena dicatur qua relaxatur tota pœna debita peccatis omnibus confessis; plenior verò, qua tota pœna debita, tum peccatis omnibus confessis, tum etiam mortalibus in confessione oblitis, obliuione quæ non impedit eorum deletionem: plenissima denique, qua tota pœna debita peccatis tam confessis quam oblitis, tamque mortalibus quam venialibus. Fundamentum autem sic distinguendi inter se plenam, pleniorum & plenissimam indulgentiam, idem Nauarr. ponit. Tum in verbis 1. Extragentis communis. De pœnit. & remiss. quæ sunt: Non modò plenam & largiorem, imò plenissimam omnium suorum concedimus veniam delectorum. Hæc enim indicant Pontificis mentem esse, maius aliquid concedere quam simpliciter concedendo plenam indulgentiam. Tum etiam in eo, quod concessio indulgentiæ sit strictè interpretanda duabus de causis præter cæteras.

Altera est quod iuxta cap. Cum ex eo. de pœnit. & remiss. per illam eneruetur potentialis satisfactio, tantopere nobis utilis, & ad quam nos tanto studio Ecclesia inuitat per tot canones pœnitentiales, & per ieiunij Quadragesimalis, Quatuor temporum, & quarundam Vigiliarum, impositionem sub pœna peccati mortalis: Altera est, quod cum indulgentiam concedens soluat de alieno alterius debita; præsumi debeat id potius facere parè, quam effusè; ne censetur potius dissipator, quam fidelis dispensator bonorum domini sui. At non esset stricta interpretatio, in qua tantum positiuo, quantum comparatiuo; & vtrique, quantum superlatiuo tribueretur. Quare putandum est aliquid minus concedi per plenam, quam per pleniorum: & per hanc, quam per plenissimam indulgentiam.

Quod verò id ipsum minus, apud assignetur eo quo ante positum est modo, sic ostenditur. Quia relaxatio pœnæ peccatis confessis debita eadem est, ac relaxatio pœnitentiæ iniunctarum, aut quæ iniungi debuerunt à Confessario (nec enim pœnitentiæ iniungi possunt nisi pro peccatis confessis cum cætera maneant incognita, nec sine cognitione possit in iniungendis pœnis æquitas seruari ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 5.*) indulgentia plena seu plenaria. (inter quæ duo nomina nihil interesse quoad significationem Nauarr. notat in *eod. notab. 9. num. 14.*) apud dicitur quæ tollit omnes pœnitentiæ iniunctas, aut quæ erant iniungendæ. Sicut enim olim (de quo Nauarr. in eodem comment. notabili *tit. nu. 15. 16. & 17.*) quia vltior forma concedendi indulgentias erat, ut expressè ad pœnitentiæ iniunctas eæ restringerentur, fiebat ut plena, plenariaue indulgentia intelligeretur concessa tantò de pœnitentiis iniunctis, nisi aliquid amplius concessum significaretur. Ita nunc quia mutata illa antiqua consuetudine videmus æquè, immo magis frequenter indulgentias concessas simpliciter quam cum restrictione ad pœnitentiæ iniunctas: meritò plenam seu plenariam ita accipimus, ut sit qua relaxantur omnes pœnitentiæ iniunctæ, & quæ debuerant iniungi: atque adeo quæ relaxatur tota pœna peccatis confessis debita. Et certè cum olim canones pœnitentiales (quibus sufficenter taxata credebatur pœna pro vnoquoque peccato debita) essent in vsu quotidiano, ut in *citato num. 15.* ex aliis habet Nauarr. fieretque ut bona Christianorum pars, multorum annorum, quadragenarum, mensium, & dierum onerata esset pœnitentiis, meritò præsumebatur Pontifex, concedendo plenam indulgentiam, intendere animum ad illarum remissionem. Nunc autem cum ab eorumdem Canonum seueritate ita recessum est, ut paucissimi etiam dies, ac nulli penè anni pœnitentiæ iniungantur; ne plena seu plenaria indulgentia à Papa concessa, parum aut nihil plerumque proficit; meritò interpretamur concedentis animum esse, non tantum pœnitentiæ iniunctas, sed etiam eas quæ iniungi debuerant sufficientes ad redimendam totam purgatorij pœnam pro peccatis confessis debitam à pœnitente.

Iam verò, si indulgentia plena, simpliciter dicatur ea, quæ omnes plenæ peccatis confessis debita relaxantur, meritò plenior dicitur, quæ totam plenam temporalem peccatis mortalibus, tam confessis quàm oblitis debitam, tollit: & plenissimam

simā, quæ omnem tam venialibus quam mortalibus, tam confessis quam oblitis peccatis condonat: cum non possit meliori ratione explicari quid amplius valeat plenior quam plena; & quid utraque hæc minus valeat, quam plenissima. Si quis opponat plenitudinem non accipere augmentum ex cap. Si omnia 6. quasi. i. idco que non dari de facto indulgentiam pleniorē plena. Respondet Navar. in eod. notab. 9. num. 6. quod plenum est vno respectu, plenius esse posse altero respectu, vnde sicut modius qui ut rufus, est plenus, potest plenior esse, ut cum alatus; ita indulgentia que plena est respectu peccatorum pro peccatis confessis iniunctarum, & iniungendarum, plenior esse potest per additionem remissionis peccata debita pro peccatis oblitis, factam remissioni peccata debita peccatis ore confessis.

145. Ex quibus inferitur primo, nec plenam, nec pleniorē indulgentiam pertinere ad primum, de quo agimus modum concedendi indulgentias: cum neutra per se tollat totam poenam quam quis pro suis peccatis secundum diuinam iustitiam deberet luere in purgatorio.

Inferitur secundo, concessā plenā indulgentiā simpliciter, non censi concessam plenissimam nec pleniorē, cum illa sit quid minus quam hæc, & concessio indulgentiæ sit strictè interpretanda. Quam illationem Navar. consequenter habet numero 7. Ex quo in num. 10. & 15. aduertit quoque indulgentiam plenam seu plenariam omnium peccatorum, & indulgentiam plenam seu plenariam ad instar anni Iubilæi, censi plenissimam. Nam Pontifex dicendo omnia peccata, nullum excipit cuius poenam non relaxet; quodque indulgentia anni Iubilæi plenissima sit, aperit e contra ex secunda Extrauag. communi De poenitent. remiss. & per consequens, eam pariter quæ ad instar illius datur plenissimam esse, prout ipse Navar. ostendit in sequenti notabili 26. Ex quibus patet non esse confundendam indulgentiam plenam peccatorum, cum indulgentia omnium peccatorum aut cum indulgentia in forma Iubilæi, quoniam minor est; sicut nec confundi debet cum plenaria de poenitentis iniunctis, quoniam maior est: ut pote quæ etiam ad iniungendas extenditur, cum ad iniunctas; altera sit restricta. Hic tria occurrunt obiter notanda.

146. Primum est, Indulgentiam in forma Iubilæi plus ceteris plenissimis habere ex accidenti, hoc nomine quod simul cum ea sæpe concedatur facultas absoluedi a casibus referuatis, & commutandi vota: & interdum dispensandi super rebus malè possessis, quarum veri domini ignorantur.

Secundum est, indulgentiam Iubilæi, quam Bonifacius 8. in 1. Extrauag. communi De poenitent. & remission. concessit centesimo quoque anno Clementem sextum in sequent. 2. Extrauag. ad quinquagesimum quemque annum transulisse, & Paulum secundum, ac successorem ipsius Sixtum quartum, ad quemque annum vigesimum quintum, ut fidem facit subsequens quarta Extrauagans: atque hoc modo manere in Ecclesia annum Iubilæi. sic dictum ob analogiam quam tanta remissio spiritualis in eo facta, habet cum remissione temporalis, quæ quinquagesimo quoque anno fiebat apud Iudæos iussu Dei Leuit. 25. vbi talis annus dicitur Iubilæus. De qua appellatione & comparatione inter utramque remissionē Navar. in comment. de indulg. notab. 1. 2. 3. & 4. qui etiam ostendit in seq. notab. 7. ante editam à Bonifacio octauo prædictam Extrauag. fuisse in Ecclesia Catholica Iubilæi usum. Ipsum qui volent consular.

147. Tertium est, quod idem Navar. habet notab. 17. n. 20. indulgentiam quantumlibet plenissimam, nihil relaxare de poenis in foro externo debitis; ita ut illam adeptus, possit in hoc per Iudicem siue sæcularem, siue Ecclesiasticum calligari. Hæcque hæctenus de modo concessionis indulgentiæ, relaxando totam poenam.

Secundus modus concedendi indulgentiam: nempe relaxando tantum poenae partem.

SECTIO. III.

De posteriori vero modo, quo in indulgentia pars tantum poenae peccatis debita remittitur: sciendum est, eum plures particulares sub se continere, qui tamen ad tres reuocantur.

Primus est, quo datur plena, seu plenaria indulgentia peccatorum, certum aliquid facientibus: Talem enim indulgentiam non esse totius poenae peccatis debitæ, nisi aliud contineat quo ea amplietur, patet ex supradictis. Quod Navar. notab. 9. n. 11. monet esse notandum, ne decipi contingat in lectione authorum qui contra trarium supponere videtur vt D. Anton. 1. part. tit. 10. c. 3. §. 4.

Secundus est, quo indulgentia datur cum limitatione expressa ad certam partem poenae peccatis debitæ; ut cum datur indulgentia tertie aut quartæ partis peccatorum, & nihil amplius; aut cum datur tantum de poenitentis iniunctis: vltra quas restant non iniunctas, & poenae peccatis non confessis debita: aut cum tam de iniunctis quam de iniungendis datur: quod est (iuxta supradicta) dari de poenis debitis pro omnibus peccatis confessis: præter quæ super sunt peccata in confessione oblita, quorum poenae non relaxantur per talis modi indulgentiam strictè (per superius tradita) interpretandam.

Tertius modus est, quod indulgentia conceditur limitata certo numero dierum & annorum: vt quadraginta, vel ceterum, vel etiam plurium aut paucorum. Exemplum esse potest quod teste Navar. notab. 11. n. 11. nostra etiam ætate Romanus Pontifex concedit singulis dieb. Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ, quinque, & septem annos, & totidem Quadragesimas de vera indulgentia.

Porro tria sunt circa hos modos notanda. Primum est, quod ex Cordub. approbat Gregor. Valentinus. De indulg. 6. 6. quando primus modus cum tertio miscetur, id est, cum præter plenariam indulgentiam conceduntur adhuc aliquot dies: id addit ad cautelam; quæ cum diuere sint Doctorum sententiæ de sufficientia causæ concedendi indulgentias, is qui indulgentiam querit, certus sit nihil ex parte causæ impedire quinqualem quoad illos dies, eam lucratur.

Secundum est, indulgentiam siue plenam, siue limitatam certo dierum vel annorum numero, datam absolute & sine illa additione, de iniunctis, comprehendere tam iniungendas quam iniunctas poenitentias; ita ut is qui plenariam indulgentiam lucratur, liber sit non modo ab obligatione soluendi poenitentiam sibi Confessario impositam (quod Navar. notabil. 31. numero 43. probat per illud, quod in cap. Cum ex eo. de poenitent. & remiss. satisfactio poenitentialis, per indulgentiam eneruari dicitur) sed etiam a poena pro peccatis confessis luenda in purgatorio. Eivero qui lucratur indulgentiam quadraginta vel centum dierum, tantum poenae in Purgatorio luendæ condonetur, quantum redimeret per poenitentiam totidem diebus in presenti vita actam. Id quod Sorus & Navar. ille in 4. distinct. 21. quest. 2. artic. 1. conclus. 3. & hic no. tab. 11. a numero 9. confirmant pluribus rationibus: sed hæc vna contenti erimus; quod tam Episcopi quam Papa possint, & velint sub tali forma, tam iniungendas quam iniunctas comprehendere. Quod quidem Caietanus de Papa vltro concedens de Episcopis negat; quia in cap. Cum ex eo de poenitent. & remiss. Episcopis limitatur omnis potestas quam ipsi habebant concedendi indulgentias. Si enim aliqua relinquere illimitata, adhuc locus esset indiscretis indulgentiis: ad quas impediendas Canon ille editus est. At in eo limitatur solum potestas dandi indulgentias de iniunctis. Quare Episcoporum non est alia. Eidem verò, loco citato, num. 10. redè occurrit Nauarrus iniquens, quod cum ipse fateatur difficilius, maiusque esse tollere poenitentiam iniunctam: quæ iudicio hominis simul & Dei pro peccatis debetur: quæ iniungendam quæ debetur tantum iudicio Dei: fateri quoque debeat Episcopus sicut possunt tollere iniunctas poenitentias, posse quoque tollere iniungendas. Licet autem in prædicto canone fiat tantam expressa mentio poenitentiarum iniunctarum: in illo tamen limitari, non tantum huiusmodi indulgentiarum potestatem, sed etiam potestatem indulgentiandi iniungendas, ut patet ex ratione quæ in eo redditur talis limitationis: nempe vt tollatur abusus indulgentiarum indiscretarum: quæ ratio pariter habet locum in indulgentiis de poenitentis iniunctis & de iniungendis. Velle autem Papam & Episcopos illud quod dictum est, hinc factis patet; quia ei cui nulla poenitentia iniuncta esset, aut certe modici temporis: vt sapius hodie fit, parum aut poenae nihil proficerent tales indulgentiæ: quod absurdum est: quia vt idem Navar. bene

bene argumentatur in seq. num. 18. res in dubio, ita interpretanda est, ut valeat, ex lege Qu. ries ff. de reg. iuris. Accedit quod verba, *concedimus tot dierum indulgentiam*, secundum propriam suam significationem, æque comprehendant dies iniunctos, ac non iniunctos; & licet pœnæ in Purgatorio, quæ acallos dies.

Tertium est, quod ex Palud. habet Nauarr. *notab. 9. nu. 12.* ei qui se parat ad lucrandas indulgentias de iniunctis pœnitentiis datas, expedire plurimum, ut prius confiteatur peccata, rogetque Confessarium, ut tot dies, vel annos pœnitentiæ iniungat, quos indulgentia quam lucraturus est continet, vel illos omnes annos & dies qui ad integram deletionem peccatorum suorum sunt necessarii. Iniungat inquam, sub præcepto disiuncto; quod vel totam illam pœnitentiam impleat, vel sibi quærat indulgentiam, quæ tali impletionæ equipolleat. Vbi nota ex eodem in *sequent. notab. 11. num. 19.* indulgentias vnius anni de pœnitentiis iniunctis, lucrificatas ab eo cui imposita est grauior pœnitentia, plus de se professe, quam ei cui imposita est leuior: non tantum quoad hoc fecerit, sed etiam quoad futurum: cum per indulgentiam, non tantum tollatur obligatio sustinendæ pœnæ iniunctæ, ut ieiunandi, gestandi cilicium, se diuerberandi, peregrinandi, &c. sed etiam remittatur tantum pœnæ purgatorij, quantum fuisset remissum illam sustinendo. Plus autem cæteris paribus remissum fuisset sustinendo grauiorem quam leuiorem. Dixi, *cæteris paribus*: quoniam ob maiorem charitatem quæ quis patitur, potest tantum aut plus satis facere quid leue faciendo, quam alter faciendo aliquid grauius.

Alij modi concedendi indulgentiam.

SECTIO IV.

Res adhuc notantur varietates in modo concedendi indulgentias: quarum prima in eo consistit, quod viuus indulgentia detur per modum absolutionis; & defunctis per modum suffragij quemadmodum definit Leo decimus in *Bulla de indulg. edita anno Domini 1518.*

Circa eam verò notandum est, non distingui duos istos modos, quæsi viuus indulgentia concedatur virtute clauium, potestatis vel ligandi & soluendi à Christo relicte in Ecclesia; non item defunctis (viroque enim modo autoritate Apostolica concedi, habetur ex eadem Bulla (sed propterea distingui, quod indulgentia quæ dantur viuus, proxime directæque dentur illi qui facit opus præscriptum: perinde ac soler absolutio à peccatis proxime dari ei, qui facit confessionem, quam ipsa prærequirit: quæ verò dantur defunctis, transferantur ab vno ad alium, id est, non dentur ei qui facit opus pium, sed alteri pro quo illud facit. Id enim est dari per modum suffragij: quandoquidem suffragium respicit alterum pro quo fit. Quæ ratio huius distinctionis sumitur ex eo quod in citata Bulla dicitur, Romanum Pontificem dispensare thesaurum meritorum Christi; vel per modum absolutionis indulgentiam conferendo: vel per modum suffragij illam transferendo.

Aduerte autem istud ipsum quod dicitur viuus per modum absolutionis, & defunctis per modum suffragij indulgentiam dari, intelligendum esse de eo quod fit ordinariè: cum nihil obstat, quominus viuus perinde ac defuncto, Papa concedat indulgentiam iniungendo ei opus, quod alius pro ipso faciat ex Nauarr. *notab. 22. numero 23. & 24.* Item quæ potest defuncto indulgentiam concedere propter præterita merita ipsius in Ecclesia, ex eodem Nauarr. in *sequent. num. 33. 34. 35. & 36.*

Differentia autem generalis poni potest in eo, quod viuus indulgentia concedatur tanquam subditis, exercendo actum potestatis iudicialis, quam Papa tanquam Vicarius Christi habet, ut ad puniendum, sic ad liberandum à pœnâ, compensando eam ex Ecclesie thesauro suæ dispensationi diuinitus commissio.

Mortuis autem concedatur, nõ vt subditis quos iudicet, sed vt charitate coniunctis, quibus indigentibus tubeniri potest ex thesauro Ecclesie. De qua tota re late differit Suarez *tom. 4. disp. 53. in quib. immorando egredieremur nostros limites.*

Satis ergo nobis sit notare secundò, absolutionem vt est

actus clauium, sumi tum specialiter pro sola remissione peccatorum facta per modum sententiæ Iudicis: tum generaliter non tantum pro illa: sed etiam pro alia facta aliter quam per modum sententiæ. Indulgentiam autem dici non posse absolutionem priorè modo; quia consequenter dicendum esset Papam dum indulgentias perpetuas concedit, absoluerè nondum natos, atque adeo futuros post multos annos: quod absurdum est. Itaque dici posteriorè modo; nimirum, quod sit remissio quoad temporales pœnas; facta, non quidem per modum sententiæ sicut absolutio Sacramentalis: sed per modum dispensationis bonorum communium factæ indigentibus. Id quod in *Extr. aug. Vnigenitus, De pœnit. & remiss. & in cir. Bulla Leonis X.* satis significatur, cum potestas per quam ipsa fit, vocatur potestas dispensandi thesaurum meritorum Christi in Ecclesia relicto.

Aduerte verò obiter, quod vt remissio peccatorum mortalium quoad culpam, & pœnam æternam, non est de essentia absolutionis Sacramentalis, sed effectus ex ea, iuxta Christi institutionem, consequens; ita nec remissionem pœnæ temporalis, esse de indulgentiæ essentia (quæ consistit in memorati thesauri dispensatione) sed illius tantummodo effectum: qui sepe ipsam consequitur post multos dies vel menses vel annos: vt quæ extenditur ad nondum natos.

Secunda varietas in eo est, quod quædam immediatè à Papa concedatur, hoc vel illud facienti; & quædam ab eo mandetur concedi per Confessarium, vel alium Ecclesie ministrum. Inter quæ ex Nauarr. *notab. 30. num. 14. differt*; quod illa, *tanquam lata nimirum sententiæ quæ in rem iudicatam transferit*: ipso iure, & sine alicuius absolutione acquiritur. Hæc verò, *tanquam sententiæ ferendæ*, non acquiritur nisi mediante absolutione ministri, cui datum est mandatum de concedenda. Cuius absolutionis forma (de qua latius Suarez *disp. 56. sect. 1. num. 5. 6. 7. & 8.*) non requirit quidem certa determinataque verba; imò sine verbis, potest constare scriptis, aut aliis externis signis quæ verbis æquipolleant: nihilominus talia eiusdem absolutionis signa requirit, quæ determinatè illam indicent: cum in iis quæ humano more inter homines transiguntur, id quod vnius confert alteri debet signo externo indicari.

Vnde quamuis maximè conueniens sit forma, quam idem author refert ex D. Anton. & Syluestro; Authoritate Sedis Apostolicæ mihi commissa, concedo tibi talem vel talem remissionem. Ea tamen non est necessaria; sed sufficere potest quæcumque: dummodo sit significatiua remissionis seu absolutionis; etiam si non indicet auctoritatem à qua procedit, nec effectum quem determinatè producit; nempe talem vel tantam pœnarum relaxationem: adeo vt possit talis indulgentia concedi in confessione per verba absolutionis Sacramentalis; si Confessarius ea proferens intendat, sicut absoluerè à peccatis, pro potestate quam habet conferendi Sacramentum pœnitentiæ: ita & pœnâ eiusdem peccatis debita liberare, pro potestate sibi commissa conferendi indulgentiam: De quibus Suarez plenius. Sed nobis sufficit eam esse communem doctrinam ex Nauarr. in *comment. de indulg. notab. 30. n. 8.* quæ à pari confirmatur per ea quæ dicuntur in sequent. lib. nono, de forma absolutionis ab excommunicatione: vtraque enim absolutio ab eadem potestate pendens, eundem modum habet ab ea proueniendi.

Tertia varietas in eo consistit, quod aliquando indulgentia absoluetè, & sine illius determinatione ad certum locum vel tempus concedatur, aliquod pium opus facientibus. vt à Sixto IV. omnibus, & singulis Christi fidelibus presentibus & futuris vbicumque degentibus, qui tertiam Rosarij partem, id est, quinquies Patris & quinquages Aue Maria dixerint conceditur indulgentia quinque annorum, & totidem Quadragenarum, prout refert Nauarr. in *Miscell. 1. de Rosario num. 3. & in sequent. Miscel. 14. num. 1.* aliquando verò datur cum dicta determinatione: qui modus adhuc varius est. Nam ex D. Anton. *1. part. titul. 10. cap. 3. §. 4.* & Nauarr. in *comment. de indulg. notab. 30. n. 2.* conceditur visitantibus, certum locum certo tempore; vt plena conceditur visitantibus Romæ certas Ecclesias vigesimo quinto quoque anno, qui annus Iubilæi dicitur; itemque alia quæ videmus passim concessas visitanti-

bus à Vespera in Vesperam certa loca, certis diebus: quarum etiam meminit Navarr. *notab. 31. num. 36. & 37.*

155. Ac earum differentiam ab illis quæ sunt præcedentis formæ perennesque dicuntur, hæc adfert ex S. Thoma, quod semel tantum queri possint (intellige in vnoquoque ex iis diebus pro quibus sunt concessæ) illæ verò queri possint sæpius nempe, vt *Navarr. subiungit*, bis aut pluries eodem etiam die, dummodo non toties & tali modo, vt fraus quædam & iuris esse videatur: vt videretur si quis subinde egrediendo Ecclesiam, vellet eam visitanti concessam indulgentiam lucifacere. Nota autem ex eodem autore in *sequen. notab. 32. num. 46. versus finem* hanc differentiam non esse extendendam ad indulgentias temporales, quæ non sunt determinantum dierum sed longioris temporis: quoniam eæ tanquam perennes, durante tempore pro quo conceduntur possunt sæpius lucrifieri. Sic enim, vt ibidem ipse ex iustitio probat, potest quis in anno Iubilæi bis, ter, & pluries indulgentiam tunc concessam lucrari, faciendo visitationes ad id requisitas. Sic etiam à Palud. traditum in *4. distict. 20. quest. 4. art. primo §. tertio concl. 3.* ipse quoque, *sum ibidem sum in præced. notab. 15. & 19.* approbat: nempe indulgentiam in perpetuum vel in aliquod certum tempus longius concessam visitantibus aliquam Ecclesiam lucrifieri posse quolibet mente & quolibet die.

De indulgentia concessa pro articulo mortis.

SECTIO V.

156. Quedam porro indulgentia ita conceditur vt extra mortis articulum queri possit, & quedam demum in mortis tantum articulo. Circa quem modum Navarr. *notat in notab. 30. num. 3.* mortis articulum in hac materia, nisi aliud exprimitur, intelligendum esse non tantum verum sed etiam præsumptum: sicut & in materia de extrema vñctione: ita vt probabiliter moriturus possit vt indulgentia pro articulo mortis sibi concessa: quam lucrabitur, si cætera requisita concurrant, quantumvis non moriatur. Sed aduerte ex eodem autore in *Mistel 18 de Rosario B. Virginis Marianum. 4.* indulgentiam datam pro mortis articulo vna tantum vice; non acquiri in articulo mortis præsumptæ, sed tantum mortis veræ, si concessionis formula nullum requirat ministerium Confessarij, vel alterius per quem ea debeat in tali articulo concedi: sed Papa ipse per se eam pro tali tempore concedat. Ratio est quia intentio taliter concedentis censetur esse, vt virtute gratiæ quam imperiturus qui illam adipiscitur ex hoc mundo exeat liber ab onere sustinendi in vita futura pœnas peccatis suis debitas: qui exitus non contingit in præsumptæ, sed tantum in veræ mortis articulo: quo fit vt talis indulgentia non proficiat in articulo mortis præsumptæ tantum nec veræ: neque in illo vsurpata, consummatur, sed remanet adhuc pro vero mortis articulo.

Quod si concessionis formula prædictum Confessarij ministerium requirit; patet indulgentiam concessam acquiri etiam in articulo mortis præsumptæ: quoniam ea possit alioqui frustranea esse. Si enim articulus veræ mortis expectari debeat vt Minister ille possit ad concedendum adhiberi, nec sufficiat quod quis probabiliter credatur moriturus: fiet plerumque vt mors præueniens reddat superuacua eam illam Summi pontificis gratiam. Cuiusmodi periculum ideo non timetur in indulgentia concessa priore modo, eo quod adueniente mortis articulo, ipso iure ea queratur; neque requiratur ministerium cuiusquam alterius à Papa. Ex quo discrimine, inter vtrumque talem indulgentiæ concedendam modum, consequens est alterum: nempe quod indulgentia postiore modo concessa prodesse possit in articulo mortis præsumptæ, atque in eo vsurpata consummetur, nec ipsa remaneat pro veræ mortis articulo: cuius contrarium diximus de concessa priore modo.

157. Rationem exequendi dictum ministerium post D. Antoninum in *sequen. §. 5.* Navarrus in *cit. notab. 30.* tractat, ponderat à forma, qua per viam specialis indulti indulgentia conceditur dicendo: quod talis habeat facultatem eligendi idoneum Confessorem in articulo mortis, qui vigore ei concessæ indulgentiæ, valeat eum absolueri ab omnibus peccatis de quibus est corde contritus & ore confessus, exceptis ijs

quæ perpetualet sub fiducia talis gratiæ. Sufficiet autem ad ane dicta hæc addere.

Primum (quod is habet *num. 8.* ad talem indulgentiam concedendam per Confessarium, sufficere si ipse dicat. Concedo tibi indulgentiam prout in hac bulla continetur; vel dicat aliud æquipollens; quia nulla certa verba præscripta sunt ad concedendam indulgentiam, sicut nec ad dandam absolutionem ab excommunicatione, iuxta communiter receptam sententiam. Ea de re in sequenti libro nono proprio loco.

Secundum, de quo Navarr. in *seq. num. nono*, est sicut in articulo mortis, cum non potest Sacerdos haberi, potest confessio fieri Clerico non Sacerdoti, & in huius defectu laico ratione, quæ traditum est in prima parte lib. 1. cap. sect. 3. ita etiam defectu Sacerdotis Clericum non Sacerdotem; & defectu tam huius, quam illius laicum posse exercere ministerium concedendi dictam indulgentiam; cum id nec sit Sacramentaliter absolueri; nec ipsam Sacramentalem absolutionem prærequirit: sicut præquiret, si in forma concessionis diceretur: ab omnibus peccatis de quibus es sacramentaliter absolutus. Quo casu solus Sacerdos potest esse idoneus Confessarius, cum solus possit audita confessione Sacramentaliter absolueri.

Tertium, de quo Navarr. *ibidem num. 12* est, Eum qui factus est mentis impos, si cum esset sana mente declarauit se confiteri & absolui velle, capacem esse supradictæ indulgentiæ accipiendæ in articulo mortis, habendo speciale illud quod supra commemorauimus indultum; quemadmodum capax esset absolutionis Sacramentalis iuxta tradendam in *seq. lib. 8. cap. 3. sect. 1.* Pro hoc autem ac pro præcedenti addito, facit quod liceat indulgentiam (cum sit fauor) respectu eius cui conceditur, late interpretari; dummodo non obstat, quod respectu concedentis censetur indiffereta, & abusus dispensationis bonorum alienorum ei creditæ.

De duratione & cessatione indulgentiæ concessæ.

SECTIO VLTIMA.

158. Indulgentiam pro certo tantum tempore concessam non durare ultra illud, ex eo patet: quod indulgentia tantum valeat quantum sonat, vt quoad cætera, sic & quoad durationem, cum non excedat voluntatem concedentis, expressam ipsius verbis. Concessam verò expressè in perpetuum, constat ob eamdem rationem semper durare, etiam mortuo eo qui concessit; vt est sententia communiter recepta teste Navarr. in *comment. de indulgent. notab. 31. num. 25.* Quæ procedit siue ille sit Papa, siue alius, vt Suarez declarat *tom. 4. disputat. 57. sect. 2. num. 4.* Probaturo vero quia concedentis præcedens voluntas non retractat manet moraliter, ad eum mortalem effectum sufficienter; vt confirmatur à similibus; quia nec literæ salui cõductas pereunt mortuo concedente: nec licentia celebrandi extra locum sacrum, aut recipiendi ordines concessa ab Episcopo, cessat ipso mortuo: & sic de similibus. Verum in destructo loco cui indulgentia concessa est, ipsa censetur reuocata vt idem Navarr. in *sequen. numero 27.* habet ex Palud. Et ratio est: quia vt certæ personæ data ad vitam, durat quantum illa viuat; sic data certo loco, etiam perennis, durat tantum quantum illis manet, non item eo destructo, quia licet indulgentia non concedatur proprio ipsi loco; sed hominibus, qui eam lucraturi sunt tamen quia conceditur lucranda certo tantum loco, eo destructo censetur ablata potestas lucrandi; perinde ac pro certo tempore concessa, eo transactio, ipsa lucrifieri non possit: quandoquidem vt tempus elapsum, sic locus destructus amplius non est. Perpetuitas ergo istiusmodi cernitur maximè in illis indulgentiis, quæ religionibus alijque communitatibus, & familiis, quæ concessionem continua perseverant, conceduntur in perpetuum siue expressè, siue etiam virtualiter: vt concedi censetur quæ sine limitatione temporis dantur.

159. Id quod ex communi sententia, auctoribus in eam citatis, habet Suarez in *præced. sect. 1. num. 5.* Et probat, quia cum Superior in tali indulgentia non ponat limitationem temporis, nec nos debemus ponere. Non enim est nostrum limitare Superioris voluntatem, eiuæ definitum terminum assignare. Quare vel illa nullo tempore valet; quod dici

non potest; vel valet sine limitatione temporis: perpetuaque est. Sic D. Anton. *in i. par. tit. 10 cap. 3 § 4.* quando indulgentia datur omnibus visitantibus certum locum, certo die intra annum, eam permanere donec reuocetur a Papa, vel ab alio auctoritate ipsius, sufficere ad id munito. Quod tamen intelligendum est cum hac exceptione: nisi in contrarium regula Cancellaria fuerit: qua Sedes Apostolica declarauerit limitaueritque verba. Nam, vt Suarez *notat loco cit.* secundum talem declarationem & limitationem Papa censendus est loqui, si loquatur abique alia speciali declaratione.

Vnde notandum est quod Nauarr. *in cit. comment. notab. 9. num. 8. & 9.* habet ex regula 57. & 59. Cancellaria, indulgentiam pro certis diebus cuiuslibet anni futuri concessam, restringendam esse ad viginti annos: & concessam alicui Ecclesie vel capellae tacita alia qualibet parua eidem concessa, nihil valere. Item si indulgentia petatur simpliciter pro festo, vel festis loci pii, & Papa concesserit per (fiat) tantummodo ceteri concessos tres annos si Ecclesia fuerit Cathedralis, vel insignis Collegiata, aut solenne monasterium: altoqui duos annos, & duas quadragenas. Sin concesserit per (fiat vt petitur) Cathedrali, Collegiata, & monasterio, quatuor: aliis vero, tres annos concessos videt.

Quod attinet ad cessationem indulgentiae concessae: ea contingit maxime per reuocationem, factam siue ab eo qui concessit, siue ab ipsius successore tanquam eo qui moraliter est idem, ac multo magis ab ipsius Superiore. De qua re satis constat ex communi Ecclesiae vfu, qua reuocari videmus indulgentias gramin benedictis & aliis similibus rebus attributas. Constat etiam ex Extrauag. communi Quemadmodum, De poenitent. & remissionibus per quam durante Iubilz, omnes aliae indulgentiae vbique cessant. Atque de eadem auctores inter se consentire, Suarez *notat in citata scilicet. 2. num. 5.* Consequenter inquirens, An pro arbitrio, & abique causa talis reuocatio fieri possit.

Statuit autem posse, tum valde, tum etiam licite: quia indulgentia ab initio fuit beneficium gratuitum, quod potuit libere, & sine alia causa licite negari, tanquam dependens ex sola concedentis voluntate. Quare potest quoque libere non conferri pro tempore futuro: quod idem est ac reuocari. Patet consecutio: quia per concessionem indulgentiae perpetua nullum ius acquiritur illi cui conceditur; quandoquidem ea non obstat, quin talis indulgentia maneat in ratione eiusdem gratiae pendens ex voluntate concedentis. Vnde nulla ei fit iniuria, si tali fauore pro arbitrio priuetur. Quamquam ex alio capite potest reuocatio illicita esse: vt si generet scandalum, eo quod sit signum odij: vel si concedens promiserit se non reuocaturum; vel si ea creditur valde fructuosa animabus, nocuum vtilium afferre: quia contra charitatem & officium boni pastoris tunc ageret.

Communis autem Doctorum sententia est (quod Suarez notinat aliquot ex eis notat *in sequenti num. 8.*) Indulgentiam non extingui reuocatione, donec haec peruenit ad notitiam eorum qui illa gaudebant. Eam enim esse intentionem summi Pontificis valde probabile est: cum alioqui contingeret multos fideles facere opera ad indulgentiam requisita, & fraudari fructu illius, sine sua culpa; quod credibile non est Papam intendere. Vnde inferitur pro praxi quod idem auctor habet *in sequenti num. 9.* Si quis bona fide peccata referuata ritè confessus esset, & absolutus ab eis, in virtute Indulsi concessi in ordine ad indulgentiam illam quam reuocatum esse inuincibiliter ignorat: inferitur inquam, talem confessionem posse ceteri validam, taliterque absolutum manere liberum: etiam à censuris atque ab onere comparandi coram Superiore. Eam enim mentem esse Papae credibile est: cum aliud, & periculosum sit, & valde onerosum.

Ceterum haec de reuocatione dicta, dicenda pariter esse de indulgentiae suspensione Suarez bene monet *in fine sequenti num. decimi:* quia suspensio indulgentiae est reuocatio quaedam illius ad tempus, quo elapso ipsa restituitur. Cum autem in dubio interrogamur super reuocatione, aut suspensione indulgentiarum, aut facultatum quae simul cum eis plerumque conceduntur: puta committendi vota, vel dispe-

fandi in eis, vel componendi de male acquisitis, quorum veri dominus ignoratur, vel eligendi Confessarium qui absoluat à casibus referuatis, vel edendi oua, aut lacticia in Quadragesima: vel celebrandi super altare portatile, vel dicendi hoc aut illud officium: tunc, inquam debemus attentè legere, & expendere literas Apostolicas, illam de qua agitur reuocationem continentis: sicque ex eis iudicium ferre ea ratione qua fert Nauarrus *in sepe memorato comment. de indulgent. notab. 24. 25. 26. 27. 28. 29. & 33.* Cuius doctrina in tali difficultate magnam lucem adfert, vt & alia quam habet Suarez *tom. 4. disput. 56. fere per totam;* in quibus breuitatis studio non immeritum praesertim cum talium literarum interpretatio doctrinam eminentem requirit: ideoque cōsulcius sit simplices Confessarios, quorum institutionem habemus propositam, ad Doctores pro illarum intelligentia recurrere: quam id per se conari, quod impar esse ipsorum viribus facile contingit.

Supereff monendum durationi indulgentiae non obitare quod cesset causa propter quam concessa est. Nam si causa temporalis sufficiens fuit ad indulgentiam concedendam pro aliquo spatio temporis: haec toto eo tempore manet, quamuis causa non duret tamdiu. Sic enim pro dedicatione Ecclesiae quae in vno die fit, dari potest indulgentia lucranda intra totum anni spatium: De qua re Suarez in fine memorati tom. quarti.

CAPVT VLTIMVM.

De indulgentiis, quoad earum acquisitionem.

S V M M A R I V M.

- 166 Requisite ad indulgentiae acquisitionem sunt potestas, causa iusta concedendi, atque capacitas acquirendi.
- 167 Ad validitatem indulgentiarum non requiritur literas expediri de illarum concessione.
- 168 Solus existens in statu gratiae, capax est indulgentiarum.
- 169 Probabile est existentem in peccato mortali quo tempore lucranda est indulgentia, etiam si faciat opera praescripta, nec tunc, nec postea diuinae gratiae restitutum eam lucrari.
- 170 Cum nemo sciat an sit in statu gratiae, quomodo possit ob lucranda indulgentiam se existimare liberum à satisfactione per Confessarium sibi imposta.
- 171 Ad acquisitionem indulgentiae, quando necessaria sit confessio Sacramentalis acti facta.
- 172 Quando sufficit illius propositum, etiam si indulgentia concessa sit, vere poenitentibus & confessis.
- 173 Qualis confessio, & quando facienda sit ad lucranda indulgentiam confessis concessam.
- 174 Quomodo satisfactio requiritur ad acquirendam indulgentiam.
- 175 Quis sum concedatur indulgentia, si ad eam acquirendam opus sit satisfactione.
- 176 Ad acquirendam indulgentiam necessaria est executio py operis, propter quod concessa est.
- 177 Non sufficit ad id voluntas exequendi: neque executio partis, ne quidem ad partem indulgentiae acquirendam; neque impedimentum in eo excusatum.
- 178 Non ante perfectum totum opus impostum, acquiritur indulgentia.
- 179 Rationes dubitandi, an necessarium sit totum perfici in statu gratiae.
- 180 Resolutio dubij, sufficere posse vltimam partem fieri in statu gratiae.
- 181 Solutio allatorum in contrarium.
- 182 Facultates simul cum indulgentia concessas, sine ea acquiri, etiam in peccato mortali, non repugnat.
- 183 Qui indulgentiam consequi vult, debet per seipsum implere opus pro ea acquirenda impostum, nisi per alium implere posse sit expressum.
- 184 Implendum est secundum formam in confessione praescriptam.
- 185 Exceptio, ex quadam aequitate, & tacita intentione indulgentis.
- 186 Ad indulgentiam consequendam impostum exhortando; non precipiendo.